

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

1.

Dalyko pavadinimas	Kodas
KONSTITUCIJOS AIŠKINIMAS BESIKEIČIANČIOJE VISUOMENĖJE	100260

2.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. V. Sinkevičius Kitas (-i): prof. dr. T. Birmontienė, prof. dr. G. Mesonis	MRU TM Viešosios teisės institutas, el. p. vti@mruni.eu
Koordinuojantis: doc. dr. K. Vitkauskas Kitas (-i): doc. dr. T. Berkmanas	VDU Teisės fakultetas, el. p. deimante.chomiciute@vdu.lt

3.

Studijų pakopa	Dalyko lygmuo	Dalyko tipas
Trečioji	Netaikoma	Pasirenkamasis

4.

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Nuotolinė	I-III studijų metai	Lietuvių k., anglų k.

5.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Magistro kvalifikacinis laipsnis arba jam prilygintas aukštasis išsilavinimas	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Netaikomi

6.

Rekomenduojami pasirinktiniai programos komponentai
Netaikoma

7.

Dalyko apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis valandomis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
6	162	4	158

8.

Dalyko tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos			
Ugdyti doktorantų gebėjimus suvokti konstitucijoje įtvirtintą eksplicitinį ir implicitinį teisinį reguliavimą, gebėjimus suvokti ir taikyti įvairius konstitucijos interpretavimo metodus, gebėti prognozuoti konstitucijos aiškinimo pasekmių įtaką atskirų teisės institutų raidai. Formuoti doktorantų analitinius gebėjimus vertinti įstatymų ir kitų teisės aktų atitiktį konstitucijai. Sukaupti reikalingas žinias ir įgūdžius sėkmingas disertacinio tyrimo atlikimui			
Programos studijų rezultatai (siekiniai)	Studijų dalyko rezultatai (siekiniai)	Studijų metodai	Studento pasiekimų vertinimo metodai
	Gerai suvokia konstitucijos aiškinimo teoriją ir praktiką, remiantis tęstiniu, nuosekliu socialinių ir teisiniu žinių	Savarankiškas literatūros studijavimas.	Rašto darbas. Egzaminas.
	Demonstruoja teisinę sąmonę ir kultūrą, pagrįstą neteismine ginčų sprendimo koncepcija.	Savarankiškas literatūros studijavimas.	Rašto darbas. Egzaminas.
	Geba tikslingai mokantis, savo pastangomis ne tik įgyti konstitucijos aiškinimo žinių, bet jas per kritinį mąstymą transformuoti į savitą pasaulėžiūrą.	Savarankiškas literatūros studijavimas.	Rašto darbas. Egzaminas.

	Demonstruoja ne tik bendro pobūdžio žinias apie konstitucijos aiškinimą, bet ir išmano šio proceso ypatumus bei jo probleminius ir diskusinius klausimus nacionaliniu ir	Savarankiškas literatūros studijavimas.	Rašto darbas. Egzaminas.
	Geba identifikuoti svarbiausius konstitucijos aiškinimo proceso aspektus, išskirti modelius, apibūdinti proceso specifiką, suprasti taikymo ypatumus bei geba nustatyti taikymo problemas bei siūlyti joms sprendimo būdus.	Savarankiškas literatūros studijavimas.	Rašto darbas. Egzaminas.

9.

Dalyko turinys									
Temos	Kontaktinio darbo valandos ir studijavimo būdas							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Atsiskaitymas	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas
1. Konstitucijos aiškinimo samprata, metodai ir subjektai. Oficialus ir neoficialus konstitucijos aiškinimas. Mokslinės doktrinos ir oficialios konstitucinės doktrinos ryšio problema.								30	Savarankiška literatūros analizė.
2. Konstituciniai teisinės valstybės, valdžių padalijimo ir lygiateisiškumo principai, jų turinys.								18	Savarankiška literatūros analizė.
3. Konstitucijos viršenybė. Konstitucijos ir ES teisės santykis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijoje.								17	Savarankiška literatūros analizė.
4. Santuokos ir šeimos samprata Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijoje.								15	Savarankiška literatūros analizė.
5. Lietuvių kalbos konstitucinis statusas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje. Valstybinės kalbos konstitucinis statusas kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijoje.								14	Savarankiška literatūros analizė.
6. Individualus konstitucinis skundas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų								16	Savarankiška literatūros analizė.

jurisprudencijoje.									
7.Valstybės biudžeto konstitucinė doktrina Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijoje.								16	Savarankiška literatūros analizė.
8.Aukščiausiųjų valstybės pareigūnų konstitucinė atsakomybė Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijoje.								16	Savarankiška literatūros analizė.
9.Teismo nepriklausomumo konstitucinės garantijos ir jų sistema Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijoje.								16	Savarankiška literatūros analizė.
Iš viso		2					2	4	158

10.

Vertinimo strategija	Lyginamasis svoris procentais	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Klausimų atsakymas raštu	50 proc.	Pagal susitarimą su doktorantu. Galimos temos rašto darbams pateikiamos ne anksčiau nei 2 savaitės iki numatomos egzamino datos.	Doktorantui iš anksto pateikiami trys Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo arba kitų valstybių konstitucinės kontrolės institucijų nutarimai pagal dalyko apraše išdėstytas temas. Egzamino dieną studentas raštu atsako į egzamino komisijos pateiktus klausimus iš vieno iš nutarimų. Rašto darbo apimtis iki 5 psl. Egzamino metu Rašto darbas turi atitikti tokio pobūdžio darbams keliamus reikalavimus. Jo tema turi būti atskleista išsamiai ir nuosekliai. Darbą rengiant turi būti laikomasi akademinės etikos, naudojamosi moksliniais ir metodologiniais šaltiniais, kurie yra tinkami temos atskleidimui. Studentui yra leidžiama naudotis jo atsinešta studijų medžiaga. Rašto darbas vertinamas dešimties balų sistemoje. 10 balų: puikios, visapusiškos žinios. Puikiai supranta ir vartoja sąvokas, geba analizuoti jas platesniame dalyko kontekste. Originalus, kūrybiškas ir nepriklausomas mąstymas. Puikūs analitiniai ir vertinimo įgūdžiai, įžvalga. 9 balai: tvirtos, visapusiškos žinios. Puikiai supranta studijuojamą medžiagą, sąvokas vartoja tinkamai. Originalus ir nepriklausomas mąstymas. Labai geri analitiniai, vertinimo ir sintezės įgūdžiai. 8 balai: geresnės nei vidutinės žinios. Susipažino su privaloma medžiaga, supranta sąvokas ir principus, juos taiko tinkamai. Gerai argumentuoja ir argumentus pagrindžia faktais. 7 balai: vidutinės žinios, yra neesminių klaidų. Susipažino su pagrindine medžiaga. Supranta ir vartoja sąvokas ir principus. Pakankamai gerai argumentuoja. 6 balai: žemesnės negu vidutinės žinios, yra klaidų. Susipažino su pagrindine medžiaga. Patenkinamai suvokia sąvokas, geba savais žodžiais apibūdinti gautą informaciją. Analizuojant susitelkiama į keletą aspektų, tačiau nesugebama jų susieti. 5 balai: žinios tenkina minimalius reikalavimus. Paprastas įsisavintų sąvokų vardijimas, teksto atpasakojimas. Atsakymas sutelktas į vieną aspektą. 1-4 balai: žinios ir gebėjimai netenkina minimalių reikalavimų.

Diskusija	50 proc.	Pagal susitarimą su doktorantu. Egzaminas vyksta po rašytinio atsakymo į klausimus rezultatų įvertinimo.	Įvertinus rašytinius atsakymus į komisijos narių pateiktus klausimus, vyksta doktoranto ir komisijos narių diskusija. Komisijos nariai užduoda doktorantui klausimus, oponuoja jo raštu išdėtytiems atsakymams, kviesdami doktorantą argumentuoti savo poziciją. Vertinamas doktoranto pateiktų atsakymų išsamumas, nuoseklumas, argumentavimas. Atsakymai vertinami dešimties balų sistemoje. 10 balų: puikios, visapusiškos žinios. Puikiai supranta ir vartoja sąvokas, geba analizuoti jas platesniame dalyko kontekste. Originalus, kūrybiškas ir nepriklausomas mąstymas. Puikūs analitiniai ir vertinimo įgūdžiai, įžvalga. 9 balai: tvirtos, visapusiškos žinios. Puikiai supranta studijuojamą medžiagą, sąvokas vartoja tinkamai. Originalus ir nepriklausomas mąstymas. Labai geri analitiniai, vertinimo ir sintezės įgūdžiai. 8 balai: geresnės nei vidutinės žinios. Susipažino su privaloma medžiaga, supranta sąvokas ir principus, juos taiko tinkamai. Gerai argumentuoja ir argumentus pagrindžia faktais. 7 balai: vidutinės žinios, yra neesminių klaidų. Susipažino su pagrindine medžiaga. Supranta ir vartoja sąvokas ir principus. Pakankamai gerai argumentuoja. 6 balai: žemesnės negu vidutinės žinios, yra klaidų. Susipažino su pagrindine medžiaga. Patenkinamai suvokia sąvokas, geba savais žodžiais apibūdinti gautą informaciją. Analizuojant susitelkiama į keletą aspektų, tačiau nesugebama jų susieti. 5 balai: žinios tenkina minimalius reikalavimus. Paprastas įsisavintų sąvokų vardijimas, teksto atpasakojimas. Atsakymas sutelktas į vieną aspektą. 1-4 balai: žinios ir gebėjimai netenkina minimalių reikalavimų.
-----------	----------	--	---

11. Studijų šaltiniai

Privalomi studijų šaltiniai

1. Andras Sajo, Renata Uitz. *The Constitution of Freedom: An Introduction to Legal Constitutionalism*. Oxford: Oxford University Press, 2019
2. Richard Albert, Bertil Emrah Oder (eds). *An Unamendable Constitution: Unamendability in Constitutional Democracies*. Cham: Springer, 2018
3. JACOBSON, G. and SCHOR, M. (eds.), *Comparative Constitutional Theory*. Edward Elgar Publishing, 2018.
4. BIRMONTIENĖ, T. *Konstitucinė teisė ir tarptautinė bei Europos Sąjungos teisė: kas diktuoja teisės sistemų sąveikos ribas?* Kn. XXI amžiaus iššūkiai tarptautinei teisei. (Liber amicorum Sauliui Katuokai). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2020, p.71-101.
5. JARAŠIŪNAS, E. Konstitucinis tapatumas: sąvokos vartojimo prasmingumo klausimas. *Jurisprudencija*, 2019, t. 26, Nr.1 (2019), p. 6-39.
6. KŪRIS, E. Konstitucija kaip teisė be spragų. *Jurisprudencija*. 2006, 12 (90).
7. MESONIS, G. Konstitucijos interpretavimo metodologiniai pagrindai. Vilnius: Registrų centras, 2010.
8. SINKEVIČIUS, V. Legislatyvinė omisija Konstitucinio Teismo nutarimuose: kai kurie diskusiniai klausimai. *Jurisprudencija*. 2017, Nr. 24(2).
9. ŽALIMAS, D. Konstitucijos viršenybės užtikrinimas: kai kurie Konstitucinio Teismo implicitinių įgaliojimų aspektai. *Jurisprudencija*, 2018, Nr.1 (2018), p. 38-68.

10. Konstituciniai ginčai. Vilnius: MRU, 2019.

Papildomi studijų šaltiniai

1. Comparative Judicial Review / edited by Erin F. Delaney, Rosalind Dixon. - Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2018. - xv, 445 p. - (Research Handbooks in Comparative Constitutional Law). - Bibliogr. sk. gale ir išnašose. R-klė: p. 423-445. - ISBN 978-1-78811-059-4
2. Baltrimas, J. Rėmimasis precedentais Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje. Teisė, t.97, 2015.
3. Birmontienė T. Konstitucinio Teismo aktų, kaip teisės šaltinių konstitucinės doktrinos bruožai.// Šiuolaikinės konstitucinės justicijos tendencijos: nacionalinės ir tarptautinės teisės santykis.Lietuvos Konstituciniam Teismui – 20 metų. (Modern Tendencies of Constitutional Justice: the Relation Between National and International Law. 20th Anniversary of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania). Vilnius: Lietuvos Konstitucinis Teismas, 2014.
4. Bubnytė, K. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos poveikis Lietuvos konstitucinei jurisprudencijai. Teisė, t.87, 2013.
5. Ginsburg T. and Huq A.Z. (ed.). Assessing Constitutional Performance. Cambridge University Press. 2016.
6. Graber M.A. ir kt. Constitutional Democracy in Crisis? Oxford University Press, 2018.
7. Griciūnas, P. Europos Sąjungos teisės taikymo tipai Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje. Teisė, t. 109, 2018.
8. Jackson, V.C. (ed.). Proportionality. New Frontiers, New Challenges. Cambridge University Press, 2017.
9. Jarašiūnas, E. Aukščiausioji ir ordinarinė teisė: požiūrio į Konstituciją pokyčiai. Jurisprudencija. 2002, 33 (25).
10. Jarašiūnas, E. Jurisprudencinė konstitucija. Jurisprudencija. 2006, 12 (90).
11. Lyginamoji konstitucinė teisė. Vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2016.
12. Martinez-Estay, R it kt. Rule of Law, Human Rights and Judicial Control of Power. Some reflections from National and International Law. Springer, 2017
13. Older, A.R. ir kt. An Unamendable Constitution? Unamendability in Constitutional Democracies. Springer, 2018.
14. Sajo A. and Uitz R. The Constitution of Freedom. An Introduction to legal Constitutionalism. Oxford University Press. 2017.
15. Vaičaitis, V. Šiuolaikinio konstitucionalizmo samprata. Teisė, t. 104, 2017.
16. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų pasaulio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų nutarimai pagal dalyko aprašo temas.
17. Įvairūs įstatymai pagal dalyko aprašo temas.

Patvirtinta Mykolo Romerio universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto teisės mokslo krypties doktorantūros komiteto 2020 m. kovo 4 d. posėdžio protokolu Nr. 8DS-TK-3; atnaujinta 2021 m. lapkričio 30 d. posėdžio protokolu Nr. 8DS-TK-22.